

ВІДГУК

**опонента – доктора юридичних наук, професора
Мосьондза Сергія Олександровича – на дисертацію Бортняк Катерини
Василівни «Адміністративно-правові засади контрольно-наглядової
діяльності в сфері науки», подану на здобуття наукового ступеня доктора
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Дисертація Бортняк Катерини Василівни є ґрунтовним науковим дослідженням, спрямованим на вирішення актуальних питань адміністративно-правового регулювання контрольно-наглядової діяльності у сфері науки. Тематика дослідження є надзвичайно важливою в сучасних умовах, оскільки ефективне функціонування наукової сфери безпосередньо впливає на економічний, соціальний і технологічний розвиток країни. Україна, перебуваючи в процесі інтеграції до європейського наукового простору, стикається з викликами, які потребують оновлення адміністративно-правових механізмів управління науковою сферою.

Контрольно-наглядова діяльність у сфері науки відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного використання бюджетних коштів, підтримці високих стандартів наукової роботи та запобіганні нецільовому використанню ресурсів. Актуальність роботи зумовлена також необхідністю гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами, зокрема з принципами Good Governance, що забезпечують прозорість, підзвітність і участь громадськості в управлінських процесах.

Дослідження охоплює низку важливих аспектів, серед яких аналіз історичного розвитку правового регулювання, виявлення сучасних проблем та розробка рекомендацій щодо вдосконалення контрольно-наглядової діяльності. Особливого значення набувають питання адаптації національної системи контролю

до цифрових викликів сучасності, які відкривають нові можливості для підвищення ефективності моніторингу та оцінки результатів діяльності суб'єктів науки.

Важливою складовою дисертації є її практична спрямованість, оскільки автор пропонує конкретні механізми вдосконалення правового регулювання, які можуть бути використані для реформування чинного законодавства. Дослідження має міждисциплінарний характер, що дозволяє інтегрувати підходи адміністративного права, державного управління й інформаційних технологій у єдину систему, орієнтовану на досягнення стратегічних цілей розвитку науки в Україні.

Отже, обрана тема є надзвичайно актуальною та відповідає сучасним викликам, які постають перед українською правовою системою в умовах трансформації та глобалізації.

Ступінь обґрунтованості висновків і наукова новизна. Високий ступінь достовірності й обґрунтованості результатів роботи зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційного дослідження.

Достовірність та обґрунтованість результатів дослідження забезпечено використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів пізнання: логіко-семантичного, структурно-логічного, порівняльно-правового, класифікації та моделювання. Завдяки ним автору вдалося логічно побудувати дисертацію, а також послідовно й науково обґрунтовано вирішити її завдання та досягти її загальної мети.

Безперечною перевагою роботи є розгляд великої кількості законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, загально теоретичних наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених, розробок фахівців у галузі загальної теорії права та держави, адміністративного права, інших галузевих правових наук.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри публічного та приватного права Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного Університету імені В. І. Вернадського «Сучасний стан правових наук в євроінтеграційному вимірі», затвердженого

Вченою радою Таврійського національного Університету імені В. І. Вернадського (протокол №1 від 30.08.2022 року), як складова фундаментальних робіт: «Крим та Чорноморський регіон: реконструктивний розвиток у воєнний та повоєнний період», затвердженої Українським інститутом науково-технічної експертизи та інформації (державний реєстраційний номер 0123U102027 від 02.04.2023 року), в якій на основі аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, чинного законодавства з питань регулювання контрольно-наглядової функції держави, досліджено вплив на державне управління в сфері науки та надано науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності реалізації контролю в означеній сфері.

Дисертант поставив перед собою досить важливу мету – дослідити адміністративно-правові засади контрольно-наглядової функції держави в сфері науки з ціллю пошуку нових шляхів розвитку системи її забезпечення та розробки дієвих механізмів її реалізації, а також сформулювати висновки і практичні рекомендації щодо подальшого вдосконалення адміністративно-правових засад контрольно-наглядової функції держави в сфері науки. Для реалізації визначеної мети дисертантом сформульовані основні завдання наукової роботи. Варто зазначити, що крім суто наукового значення, цілі дисертаційного дослідження передбачають аналіз та внесення пропозицій до чинного законодавства.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликає сумнівів. Положення дисертації реально ґрунтуються на об'єктивних теоретичних дослідженнях, висновки є достовірно обґрунтованими та базуються на теоретичних судженнях автора і матеріалах практики. Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є першим комплексним науковим дослідженням адміністративно-правових засад контрольно-наглядової функції держави в сфері науки.

У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Дисертантом

проаналізовано значний масив спеціальної наукової правової літератури, присвяченої проблемним питанням адміністративно-правових засад контрольно-наглядової функції держави в сфері науки.

Дисертація Бортняк Катерини Василівни має логічну, продуману структуру, яка повністю відповідає вимогам до наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Робота складається з вступу, п'яти розділів основного тексту, висновків і рекомендацій, а також списку використаних джерел. Така побудова забезпечує чіткість викладення матеріалу, системність аналізу та логічну послідовність переходу від теоретичних засад до практичних рекомендацій.

У вступі автор чітко формулює об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, що створює міцну основу для подальшого викладення матеріалу. Вступ також містить обґрунтування актуальності теми, визначення наукової новизни, практичної значущості роботи та методологічної бази, що сприяє розумінню загальної концепції дослідження.

Перший розділ присвячений аналізу теоретико-методологічних основ контрольно-наглядової діяльності. Автор розглядає базові поняття, визначає основні категорії та підходи до розуміння функцій контролю у сфері науки. Такий аналіз дозволяє створити теоретичний фундамент для подальшого дослідження.

Другий розділ містить ретроспективний аналіз розвитку правового регулювання контрольно-наглядової діяльності у сфері науки. Тут детально висвітлено етапи формування законодавства, розглянуто вплив історичних змін на сучасний стан і виклики в регулюванні цієї сфери.

Третій і четвертий розділи є найбільш значущими з точки зору наукової новизни, оскільки вони спрямовані на вирішення сучасних проблем та розробку рекомендацій для вдосконалення правового регулювання. Автор пропонує конкретні механізми та моделі, що враховують як національний, так і міжнародний досвід.

П'ятий розділ присвячений порівняльно-правовому аналізу. Автор розглядає приклади функціонування контрольно-наглядової діяльності у сфері науки в інших країнах, що дозволяє оцінити ефективність запропонованих рішень.

Висновки та рекомендації логічно узагальнюють результати дослідження, а список використаних джерел охоплює широкий спектр літератури, що демонструє глибину і комплексність роботи. Структура дисертації забезпечує системність дослідження, послідовність і зрозумілість викладу матеріалу.

Наукова і практична цінність дисертації. Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу, і дозволяє констатувати науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірених та аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження: висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації становлять наукову цінність, оскільки в дисертації вирішено важливе науково-практичне завдання, що має суттєве значення для юриспруденції.

Теоретичні та прикладні висновки й рекомендації дисертаційної роботи можуть бути використані в:

- науково-дослідній роботі – у процесі подальших наукових розробок методологічного та практичного характеру під час реалізації контрольно-наглядових функцій держави в сфері науки;

- законотворчій діяльності – для вдосконалення окремих норм законодавства України в сфері регулювання процедур проведення контрольно-наглядових заходів держави в сфері науки; зокрема, доведено утилітарність та необхідність розширення практичного застосування нових форм взаємодії органів управління в сфері науки та спеціалізованих органів, що здійснюють контрольно-наглядові заходи;

- правозастосовній діяльності – обґрунтовано необхідність подальшого вдосконалення механізму контрольно-наглядової діяльності держави в сфері науки;

- навчально-методичній роботі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Організація діяльності органів виконавчої влади», «Державне управління в сфері освіти та науки»; для підготовки підручників, навчальних посібників і навчально-методичних.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях. Основні положення роботи знайшли відображення у 33 наукових працях. Зокрема 18 публікацій у наукових фахових виданнях України, 3 публікації у наукових виданнях інших держав, проіндексовані в міжнародній наукометричній базі Web of Science, 1 одноосібна монографія, 1 колективна монографія, 10 публікацій у матеріалах і тезах конференцій.

Автореферат у цілому відображає зміст дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивна оцінка окремих аспектів рецензованої роботи та проведеного дисертаційного дослідження в цілому не виключає можливості й необхідності висунути низку зауважень критичного та дискусійного характеру.

1. Досліджуючи у рамках підрозділу 2.1 другого розділу питання щодо поняття державної політики у сфері науки, недостатньо уваги приділено ознакам останнього, що, на мою думку, має значення для з'ясування сутності даного явища.

2. Дисертант занадто захоплюється аналізом питань, що входять до проблематики загальної теорії права. Так, аналізуючи питання вітчизняного законодавства з питання забезпечення контрольно-наглядової діяльності в сфері науки, дисертант концентрується на визначенні змісту, особливостей правового регулювання. При цьому, замалу увагу приділяє питанням наявності цілого ряду проблем, пов'язаних з формуванням, узгодженням та, власне, використанням нормативно-правових актів у сфері науки. Між тим, окреслені проблемні питання є невід'ємною частиною будь-якої правової наукової роботи, а тому, за логікою дослідження вони мали б стати предметом особливої уваги дисертанта.

3. Автор дослідження підкреслює важливість впровадження у наукову діяльність цифрових технологій у сферу контролю та моніторингу. Водночас у дисертації відсутній глибокий аналіз ризиків, пов'язаних із використанням цифрових інструментів, таких як питання кібербезпеки або захисту персональних даних. Розгляд цих аспектів міг би посилити практичну значущість дослідження.

4. У підрозділі 3.4 дисертації К.В. Бортняк констатує необхідність збільшення фінансування сфери науки на сучасному етапі розвитку українського суспільства, однак не вказує за рахунок яких статей доходів це збільшення повинно проводитись. По суті, автор обмежилася лише постановкою проблеми, але не окреслила шляхів її розв'язання. Такий підхід видається недостатньо конструктивним, оскільки кінцева мета будь-якого дисертаційного дослідження (а тим більше, докторського) полягає у новому вирішенні актуальних проблем теорії та практики. Гадаю, свої міркування з цього приводу дисертант обов'язково повинна викласти на захисті.

5. Сформульований дисертантом висновок у підрозділі 4.2 щодо необхідності удосконалення та модернізації процедури ліцензування, як інструменту контрольно-наглядової діяльності в сфері науки, був би більш переконливим, якщо б автор спиралася не на оціночні судження, а на конкретні приклади, які б демонстрували суперечливість і безсистемність досліджуваного інституту.

6. У підрозділі 5.3. дисертаційної роботи викладено загальні переваги адаптивної моделі управління контрольно-наглядовими функціями держави в сфері науки, однак недостатньо уваги приділено фінансово-економічним аспектам її реалізації. Було б доцільно доповнити дослідження аналізом економічної ефективності запропонованих заходів, що дозволило б краще оцінити їхній вплив на бюджетну сферу.

7. Для підвищеного практичного значення дисертаційного дослідження у висновках здобувачу доцільно було б викласти конкретні пропозиції щодо формування та реалізації ефективного комплексного адміністративно-правового механізму контрольно-наглядової діяльності у сфері науки.

Однак, висловлені зауваження характеризують складність досліджених проблем, багато в чому мають дискусійний характер, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження. Виконана Бортняк К.В. наукова праця сприяє розв'язанню ряду теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для розвитку та удосконалення адміністративно-правових засад контрольно-наглядової діяльності в сфері науки.

Висновок. Дисертаційна робота «Адміністративно-правові засади контрольно-наглядової діяльності в сфері науки» є завершеною самостійною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, котрі в сукупності вирішують конкретну наукову проблему, яка має суттєве значення для адміністративно-правової науки та відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, що дає підстави для присудження її автору – Бортняк Катерині Василівні ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Опонент:

**проректор з навчально-методичної,
наукової роботи та якості освіти
Приватного вищого навчального
закладу «Університет сучасних знань»,
доктор юридичних наук, професор**

С. О. Мосьондз